קכ: העור והרוטב פרק תשיעי חולין

ליכתוב בשרצים וליתו הנך בו'. וכמה הלד חד מכולהו לא אתי דחמץ מכולהו לא אתי שלא היה להם שעת הכושר ואלב נמי לא אתי מכולהו שכן לא הותרו מכללן אך קשה דתיתי נבלה מכולהו ושמא לא הייתי אומר אלא לענין עומאת נבלת עוף טהור לא לענין עומאת נבלת עוף טמא ואע"ג דאפקיה בלשון אכילה לא יאכל לטומאה כה: **היכא** דלאו איסור **הבא מאליו** מנלן. וא"ת הכי מבעיא ליה דחדש ושביעית איסור הנאה מאליו ואי טבל הא ליף אלול אלול מתרומה בסוף אלו הן הנשרפין (סנהדרין דף פד.) ותרומה ילפינן מבכורים ובסמוך משמע דצריך למילף נמה הלד ואי כלאים הא לא כתיב בהו אכילה והקדש נמי לא כתיב ביה אכילה ועוד לאיכא למילף מטמא מטמא מתרומה וא"ל דאכלאים בעי דאע"ג דלא כתיב בהו אכילה סברא היא דלא אסרה תורה אלא כשהאיסור בגוף ולעיל דפריך אלא אלא אכילה כתיב ביה בלאו הכי ה"מ למיפרך אלא כיון דכתב בה בהדיא אכילה פריך מינה וה"ר שמואל היה אומר דגבי אלב שהמחהו אי לא הוה כתיב ביה אכילה הוה מחייבין כיון שהוא גוף האלב וכן החמץ אלא שנמות אבל משקה היוצא מכלאים אפילו לא כתיב בהו אכילה כמאן דכתיב בהו דמי שאין זה גוף הפרי ומה שפירש בקונטרס דכולהו קרי איסור הנאה מאליו לבר מהקדש אי אפשר לומר כן אלא אכלאים קאמר כדפירשתי שאין זה איסור הנאה מאליו שע"י מעשה של זריעה נאסרין הכלאים וגם העבירה היה בשעת זריעה וא"ת ושביעית היכי אתי מכולהו דאית בהו לאו ובשביעית עשה כלה למיה מן הסדה כו' וי"ל דלפינן מטומאת שרצים אלא שייך בהו לאו:

הביא ענבים ודרכן בו'. אע"ג דשמיה בכלל אכילה בענבים איתים לענין הנאת בכורים לא כתיבא אכילה דתהוי שמיה בכלל ד' פרי: **מה** לתרומה שכן חייב עליה מיתה וחומש. לרבי דאמר בסנהדרין (דף פג.) הזיד בטעילה נמיתה ע"כ אלו אהקדש בעי לעיל כדפי' בקונט' דהא בהקדש נמי איכא מיתה וחומש לרבי: **אלא** אי מתרומה וחד מהנך בו'. פי' מנבלה ובכורים או תרומה או משרצים ובכורים או תרומה אבל לא כמו שפי' בקונטרס חמץ ובכורים או תרומה דמה להנך שכן יש בהן עבירה נשמה מיתה וכרת וכן מחלב ותרומה או בכורים לא אתי מהאי טעמא: **דון** מינה ומינה. פי' בקונטרס דלאו דוקא ומיהו אפשר דהוי דוקא משום דגן שהמחהו ה) דתרומת דגן דאורייתא דרבי אליעזר מחייב דגן מדאורייתא ושאר מינין מדרבנן ורבי יהושע פוטר בדגן שהמחהו דדון מינה ואוקי באתרה תירוש ויצהר אין שאר מינין לא ואפילו דגן ולהכי פטר נמי בשאר מינין שאין להתמיר בהן יותר מדגן:

אף תרומה אפילו שאר מינין. ואם תאמר אכתי אימא דוקא שבנה מינים שהבכורים נוהגים בהן ויין תפוחים מנגן וי"ל כיון דהוא אפילו בכולי דרבנן הוא בכולהו: והדר

נאסרין משקה היוצא מהן אבל שאר משקין דלא כתיבא בהו תרומה אפילו היא כתיבא בפירות עצמן לא: **אין מביאין בכורים משקה.** לגמרי משמע אפילו הביא פירות ודרכן דאי בדרכן ועומדין אפילו ענבים נמי לא דהא אמרן פרי אתה מביא ואי אתה מביא משקה: **רבי יהושע היא דאמר.** גבי תרומה לא קדשי דאתי ליה דון מינה ואוקי באתרה וכיון דבתרומה לא מתפרי הדר גמר לבכורים מינה דהא דרבי רחמנא בהו תביא זיתים וענבים הוא דרבי: **אין סופגין.** משום משקה הבא מפירות עלה: **רבי יהושע היא דאמר.** בתרומה לא מיתפרי ואתו בכורים גמרי מתרומה בהיקשא דאיקרו תרומה ואתיא עלה וגמר מבכורים מגזירה שוה:

מרטקא

ליכתוב רחמנא בשרצים וליתו [6] הנך וליגמרו מינייהו משום דאיכא למיפרך מה לשרצים שכן טומאתן במשהו והא דתניא [א] הטבל והחדש וההקדש והשביעית והכלאים כולן משקין היוצאין מהן כמותן מנלן וכי תימא ליגמר מהנך מה להנך שכן איסור הבא מאליו הוו תינח היכא דאיסור בא מאליו היכא דלאו איסור הבא מאליו מנלן מגלן גמרינן מבכורים ובכורים גופייהו מנלן [ב] דתני ר' יוסי [ג] פרי פרי אתה מביא [ד] ואי אתה מביא משקה הבא ענבים ודרכן מנין תלמוד לומר [ה] תביא איכא למיפרך מה לבכורים שכן טעונין קרייה והנחה אלא גמר מתרומה ותרומה גופה מנלן * [ו] דאיתקש לבכורים [ז] דאמר מר [ח] ותרומת ידך אלו בכורים מה לתרומה שכן חייבין עליה מיתה וחומש אלא גמר מתרוייהו מתרומה ובכורים מה לתרומה ובכורים שכן חייבין עליהם מיתה וחומש אלא אתיא מתרומה וחד מהנך או מבכורים וחד מהנך והא דתנן [ט] דבש תמרים ויין תפוחים וחומץ סיתווניות ושאר [י] מיני פירות של תרומה רבי אליעזר מחייב קרן וחומש ור' יהושע [יא] פוטר במאי פליגי [יב] בדון מינה ומינה ובדון מינה ואוקי באתרה קמיפלגי דר' אליעזר סבר דון מינה ומינה מה בכורים משקין היוצא מהן כמותן אף תרומה נמי משקין היוצא מהן כמותן ומינה מה בכורים אפי' שאר מינין אף תרומה נמי אפילו שאר מינין ורבי יהושע סבר דון מינה מה בכורים משקין היוצאין מהן כמותן ואוקי באתרה מה משקין דקדשים בתרומה תירוש ויצהר אין מידי אחרינא לא אף משקין היוצאין מהן כמותן תירוש ויצהר אין מידי אחרינא לא והא דתנן [יב] אין מביאין בכורים משקה אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים מני רבי יהושע היא דאמר דון מינה ואוקי באתרה וגמר להו לבכורים מתרומה והא [יג] דתנן [יד] אין סופגין את הארבעים משום ערלה אלא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים מני רבי יהושע היא דאמר דון מינה ואוקי באתרה וגמר להו לבכורים מתרומה

והדר

ותפוחים גופייהו אין תרומתן מן התורה אלא מדברי סופרים והכי הוא דקאמרינן כיון דבמידי דאורייתא אית לן דון מינה ומינה ואי הואי תרומת תמרים דאורייתא הוה גמרי לה מבכורים למשקין היוצאין מהן כמותן הכי נמי רבנן בדידהו כעין דאורייתא תקון: **ורבי יהושע סבר.** אי נמי [ג] הוא דאורייתא לא הוין משקין היוצאין מהן כמותן דאית לן דון מינה [ד] [א] ומינה ואוקי באתרה דון מינה למה שהיא צריכה ללמוד הימנה דהיינו זיהו המשקין [ב] ממנה כמותה ותו לא תדון מינה אלא העמד אותה במקומה: **תירוש ויצהר.** כתיבי בה [דברים יח] ולא שאר משקין דנהגו בהו תרומה הוא דילפינן מבכורים דאם קרא עליהן שם תרומה קודם שדרכן שדליס איסור אכילתם בכעבדשה כעומאתן דתני ר' יוסי בר' מניעא והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה וגו' [ה] פתח הכתוב באכילה וסיים בטומאה לומר לך מה טומאה בכעבדשה אף אכילה בכעבדשה במעילה בפרק קדשי מזבח (דף טז:) הילכך אי לא כתיב מיתה בגופייהו וילף מהנך ה"א לא מחייב אמיתויין בפחות מכזית: **מה לשרצים.** דין הוא שיהא מיתה שלהן כמותן: **שכן עומאתן.** ואיסורן כמשהו: **החדש.** קודם שקרב העומר ועושה שכר מן השעורין: **והשביעית.** משקין היוצאין מהן נוהגת בהן שביעית ומיתין בביעור כמותן: **מהנך.** אלב וחמץ ונבלה: **שכן איסור הבא מאליו.** ומיתה למילף מייניהו טבל וחדש ושביעית ובלאי הכרם אבל הקדש לא אתי מייניהו: **בכורים.** אין איסורן בא מאליו אע"י שמפרשין הן קדושים: **פרי.** מראשית כל פרי [דברים כו]: **תביא.** אשר תביא מארלך דהוה ליה למיכתב אשר מארלך: **בכורים טעונין קרייה.** אדמי אוכל אני [שם]: **והנחה.** על הרלפה והנחתו לפני ה': **מה לתרומה ובכורים שכן חייבים עליהן מיתה.** במזיד וחומש בשוגג [ו] וכי פרכת מה לתרומה שכן חייבין עליה מיתה וחומש ליכא למימר בכורים יומיו: **מתרומה וחד מהנך.** חמץ או נבלה דכי פרכת מה לתרומה שכן מיתה נבלה תומיה מה לנבלה שכן איסור הנאה מאליו תרומה תומיה ומזר הדין הלד השוה שבהן שאסורין הן עצמן ומשקין היוצאין מהן כמותן אף אני אביא את אלו: **סיתווניות.** ענבים הנמצאין בגפנים בימות החורף שאין מתבשלין לעולם ועושין מהן חומץ: **ושאר כל מיני פירות.** חוץ מענבים וזיתים שדרכן בכך: **מחייב קרן וחומש.** אם אכלן בשוגג: **כמאי קמיפלגי.** הואיל דילפינן תרומה מבכורים למשקין היוצאין מהן כמותן: **בדון מינה ומינה.** בכל גזירות שוות וכנין אב שבתורה שאנו למדים דבר מחבירו אי דייינין ליה וגמרינן ליה לכל מילי או דון מינה מה שאנו לריכין לו ואוקי באתרה למילי אחרנייתא דמיפרשי בגופיה קמיפלגי: **בכורים.** מביאין מכל שבעת המינין [ג]: **אף תרומה נמי.** שהפרישה בפירות כגון תמרים ותפוחים כיון דתרומה עוהגת בפרי אף על גב דאינה עוהגת במשקין שלהן אלא בתירוש ויצהר בלבד הנך משקין כיון דמפירות תרומה אתו הרי הן כתרומה. והאי דון מינה ומינה לאו דוקא קאמר דהא תמרים מכזית: **מה לשרצים.** דין הוא שיהא מיתה שלהן כמותן: **שכן עומאתן.** ואיסורן כמשהו: **החדש.** קודם שקרב העומר ועושה שכר מן השעורין: **והשביעית.** משקין היוצאין מהן נוהגת בהן שביעית ומיתין בביעור כמותן: **מהנך.** אלב וחמץ ונבלה: **שכן איסור הבא מאליו.** ומיתה למילף מייניהו טבל וחדש ושביעית ובלאי הכרם אבל הקדש לא אתי מייניהו: **בכורים.** אין איסורן בא מאליו אע"י שמפרשין הן קדושים: **פרי.** מראשית כל פרי [דברים כו]: **תביא.** אשר תביא מארלך: **בכורים טעונין קרייה.** אדמי אוכל אני [שם]: **והנחה.** על הרלפה והנחתו לפני ה': **מה לתרומה ובכורים שכן חייבים עליהן מיתה.** במזיד וחומש בשוגג [ו] וכי פרכת מה לתרומה שכן חייבין עליה מיתה וחומש ליכא למימר בכורים יומיו: **מתרומה וחד מהנך.** חמץ או נבלה דכי פרכת מה לתרומה שכן מיתה נבלה תומיה מה לנבלה שכן איסור הנאה מאליו תרומה תומיה ומזר הדין הלד השוה שבהן שאסורין הן עצמן ומשקין היוצאין מהן כמותן אף אני אביא את אלו: **סיתווניות.** ענבים הנמצאין בגפנים בימות החורף שאין מתבשלין לעולם ועושין מהן חומץ: **ושאר כל מיני פירות.** חוץ מענבים וזיתים שדרכן בכך: **מחייב קרן וחומש.** אם אכלן בשוגג: **כמאי קמיפלגי.** הואיל דילפינן תרומה מבכורים למשקין היוצאין מהן כמותן: **בדון מינה ומינה.** בכל גזירות שוות וכנין אב שבתורה שאנו למדים דבר מחבירו אי דייינין ליה וגמרינן ליה לכל מילי או דון מינה מה שאנו לריכין לו ואוקי באתרה למילי אחרנייתא דמיפרשי בגופיה קמיפלגי: **בכורים.** מביאין מכל שבעת המינין [ג]: **אף תרומה נמי.** שהפרישה בפירות כגון תמרים ותפוחים כיון דתרומה עוהגת בפרי אף על גב דאינה עוהגת במשקין שלהן אלא בתירוש ויצהר בלבד הנך משקין כיון דמפירות תרומה אתו הרי הן כתרומה. והאי דון מינה ומינה לאו דוקא קאמר דהא תמרים

עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פ"י מהלכות מאכלות אסורות הלכה כב:

כח ב מיי' פ"ב מהל' כלים הלכה ד:

כט ג מיי' פי"ח מהל' תרומות הל' כ:

ל ד מיי' פ"י מהלכות מאכלות אסורות הלכה כב:

מוסף רש"י

פרי אתה מביא. בבכורים כתיב מראשית כל פרי (ערכין יא.). הביא ענבים. לבוכר, ודרכן מנין. שיפא. תלמוד לומר הביא. אשר תביא מארלך, מכל מקום (שם). והרומת ידך אלו בכורים. דכתיב בהו יד, ולקח הכהן הטנא מידך (פסחים לו:) דבני הכפת מקום כדכתיב (דברים כו) ושמת בטנא והלכת, ואתם אשמעינן עבה והכא אשמעינן שהרת אלא לאוכלן בגבולין, דאילו בתרומה ממש קדשי הגבול היא ולא בעינא תומה (יבמות עג:). והחומץ סתווניות. סופי ענבים שאין מתבשלים עולמית ועושים מהן חומץ (בכורות לח: ושם: סתווניות). ר"א מחייב קרן וחומש. לשותה ממנו כשוגג, ור' יהושע פוטר. דזיהה בעלמא הוא ואין שם תרומה חל עליו ואין לך פרי הניתן למשקה אלא זיתים וענבים בלבד (שם). דון מינה ומינה. כל דבר שאתה למד מחבירו בגזירה שוה לו אתה מקיש הוי למד ממנו בכל דבריו (בבחים צא. וכעי"ז יבמות עה. וב"ק כה.) מאחר שביקרו של דבר למדתי מחבירו אף לכל דבריה ולמוד ממנה (סנהדרין עה. וכעי"ז שבועות לא.). דון מינה ואוקי באתרה. דון עיקר הדבר ללמדו מחבירו, אבל לשאר דבריו שאתה מולא דינו מפורש בו ואתה יכול ללמוד מעיקר ובה, דבר מדבר, אינך לריך ללמוד מחבירו, אעמידהו במקומו ואל שנוהו לחבירו (סנהדרין שם וכעי"ז בבחים צא.) כלומר לאחר שלמדתו משם הבאתו לאלו העמידהו אלו בתורת שאר דברים המפורשים בו (שבועות לא.) למלר דלריכי מגריע אתרא (יבמות עה.). אין שופגין את הארבעים בו'. גבי משקין קאי דתנא תרומות וקאמר אין לך כל מי פירות קדיין משקין אלא אלו בלבד, אין שופגין את הארבעים על שום מי פירות של ערלה, משום דבכולהו שלא דרך הנאתן הוא, אלא אלו (פסחים כד:).

מסורת הש"ס

ה) (לאו סלוגא קאמר דהא חמץ ומלב לא אפשר כלאתרן אלא נבלה קאמרי. כ"ב הרשב"א בחדושין), ו) (ערכין יא.), ז) (עי' תוס' מנחות קו. ד"ה לאם איקרי תרומה ותוס' יבמות עג. ד"ה עטעינן), ד) מעילה קו: (פסחים לו: יבמות עג: מכות יח.), ט) תרומות פ"ח מ"ב ברכות לח.), ו) (יבמות עח: ב"ק כה: שבועות לא. מנחות סב. קז. נדה מג:), ז) (תרומות פ"ח מ"ג), ח) פסחים כד: תרומות פ"ח מ"ג, ט) (ויקרא כו), י) (ביכורים פ"ב מ"ח), כ) (ביכורים פ"ח מ"ג), ל) כם"ח עוסף: היוצאים, מ) (כגון מגילות שריקון ומתמון כדאיתא שבת יט. וכ"כ תוס' בכורות נד. ד"ה ומני ע"ש).

תורה אור השלם

1. וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תָּבִיא מֵאַרְצֶךָ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ וְשַׂמְתָּ בַטֶּנֶא וְהָלַכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם: דברים כו ב
2. לֹא תוּכַל לֶאֱכֹל בִּשְׁעָרֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ וְכָל נְדָרֶיךָ אֲשֶׁר תִּדֹּר וְנִדְבֹתֶיךָ וּתְרוּמַת יָדֶךָ: דברים יב יז

גליון הש"ס

גמ' דאיתקש לבכורים. עי' מנחות דף טו ע"א תוס' ד"ה לאם:

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה ור' יהושע סו' דין מינה ואוקי באתרה לע"ל ותיתא ומינה נמחק:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה ור' יהושע סבר וכו' דאיתי לן דון מינה ומינה. מלת ומינה נמחק:

שיטה מקובצת

ה) פרי פרי אתה מביא. נ"ב עי' תוס' תמורה דף ד' ע"א: כ) ושאר מיני פירות. נ"ב נ"א מי פירות וכו': ג) ור' יהושע סבר אי נמי הואי דאורייתא: ד) אכילה דתהוי שתיה בכלל אלא פרי כצ"ל: ה) משום דגן שהמחהו. נ"ב עי' תוס' בכורות דף נ"ד ע"א:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com